

aluminij

Glasilno delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

O izdelavi plana za leto 1982

Smo na začetku leta 1982 in tudi to, kot že nekatera prejšnja leta, se je pričelo brez postavljenih ciljev, ki bi bili zapisani v letnem planu poslovanja. Iz naše samoupravljaljske prakse vemo, da letni plan temeljne organizacije združenega dela predstavlja mehanizem uresničevanja ciljev in nalog, določenih v srednjeročnem planu in v srednjeročnih planih drugih organizacij združenega dela, s katerimi je temeljna organizacija združena ali s katerimi je združila delo in sredstva, kot tudi stopnjo ekonomske politike, določene z resolucijo o uresničevanju družbenega plana socialistične republike Slovenije. Sama teoretična opredelitev plana pokaže, da priprava letnega plana ne more biti nekakšna individualna naloga določene skupine ljudi, ampak je potrebno v pripravo letnega plana zajeti kompleksno problematiko preživetja določene TOZD ali DO v obdobju za zaterega se planira. Tako se da iz tega videti, da je zraven subjektivnih faktorjev še mnogo širših problemov, ki še posebno v današnjem času otežujejo tisto potrebno odločnost in elan, ki jo mora imeti vsaka zdrava organizacija združenega dela.

Verjetno se vsakemu postavlja vprašanje, kdo je v TOZD in DO odgovoren za pravočasno sprejet letni plan poslovanja. Poleg zelo različnih odgovorov bi jih moralo biti največ takšnih, ki bi najodgovornejše ljudi v TOZD in DO postavili na prvo mesto. Seveda pa odgovor ne bi smel pomeniti, da bi se strokovne službe s tem izmikale svoje odgovornosti, ki jim je dana z njihovo ustanovitvijo. Toda nujno je, da ti dve odgovornosti med seboj ločimo. Odgovornost direktorjev TOZD in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Drugi o nas

direktorja DO mora biti v tem, da strokovne službe dobijo vse ustrezne podatke za pripravo letnega plana poslovanja. Še t, ko so ti podatki zbrani, nastopi odgovornost strokovne službe za pravočasno in strokovno izdelavo planskega dokumenta. Pred samim pričetkom planiranja v DO pa mora strokovna služba izdelati organizacijo priprave podatkov in to rokovno in pa vsebinsko.

Dosedanje pisanje pa še vseeno ni odgovorilo, kako daleč je priprava letnega plana v naši DO.

Same priprave za pošiljanje potrebnih podatkov so se pričele že v mesecu juliju preteklega leta, saj so bile aktivnosti nastavljenе tako, da bi bil letni plan sprejet v letu 1981, čisto pis pa bi strokovna služba izdelala v mesecu januarju. Začetne aktivnosti niso bistveno zaostajale za postavljenimi roki. Tako so TOZD pripravile plan kadrov, ki bi služil storitvenim TOZD za planiranje njihovih storitev. Pri planu kadrov so se dosegli kompromisi med TOZD, ko so se planirali delavci. Pri planiranju storitev in pri objektivno ocenjenem gibanju dohodka v letu 1982 je prišlo do težjih problemov, kako in kdo bi zmanjšal število ljudi, da bi bilo mogoče planirati minimalno porast osebnih dohodkov za povečano število zaposlenih. Po večkratni obravnavi plana kadrov ni bilo mogoče doseči usklajenega števila ljudi, tako da bo v osnutku plana ta del neusklajen med člani poslovodnega sestanka.

Tudi s planom prodaje ni bilo težav, ko so bile potrebne samo količine brez vrednosti. Zapletlo se je pri vrednostnem planu, saj vemo, da je potrebno cenovno plan prodaje uskladiti z DO IMPOL. Pri samem planu prodaje pa se mora vzporedno planirati tudi izvozno uvozna bilanca. Celotni problematiki na področju prodaje pa krepko botruje mednarodna gospodarska kriza in domači gospodarski problemi. Takšna nejasnost seveda še močneje pokaže, kako težko je dogovarjanje, ki pa je v sedanjem gospodarskem trenutku in v prihodkovno dohodkovnem sistemu edina možna pot. Zato pa je tudi potrebno imeti vse to pred očmi in usklajevanje organizirati tako, da bi od njega bili vidni rezultati izraženi z ekonomskimi merili, ne pa s sivimi lasmi.

Pri pripravi osnutka pa se tudi ob robu postavlja novi proizvodni program v TOZD Predelava, ki še ni našel (brez usklajevanja) svojega pravega mesta v planu prodaje.

Prikazane so bile glavne točke, kje je letošnji plan ostajal dalj časa kot bi moral in upati je, da se bomo vsi, ki se bomo srečevali z delom ali s sprejemanjem planskega dokumenta, potrudili, da bo to naša primarna naloga.

Franc Visenjak

V zadnjih letih so bile novice o našem delovnem kolektivu v sredstvih javnega obveščanja maloštevilne, še manj pa je bilo takšnih, ki bi na objektivni način prikazovale dogajanja v TGA, naše uspehe, neuspehe, načrte itd. Vse prevečkrat smo bili priča primitivnim podtikanjem raznih »lovcev na senzacije«, ki sami sebe sicer imenujejo novinarje, s svojim delom pa jasno dokazujejo, da ne obvladajo niti osnov tega poklica.

Toda del krivde je tudi na naši strani. Vse premalo pozornosti smo posvečali stalnemu stiku s predstavniki javnega obveščanja, pripravi gradiv za objavo, itd. Popolnoma jasno je, da bi morale vse informacije in podatki o TGA izhajati iz enega samega vira, saj bi se le na ta način lahko izognili neljubim »privatnim« interpretacijam dejanskega stanja, s strani posameznikov.

Da se situacija kljub vsemu popravlja, so dokaz zadnji članki o TGA Kidričevo, predvsem o pripravah na modernizacijo proizvodnje aluminija.

V želji, da bi člane našega kolektiva seznanili s članki o TGA, ki so objavljeni v najrazličnejših sredstvih javnega obveščanja, smo sklenili, da jih bomo redno objavljali tudi v našem glasilu Aluminij.

Kot prvi je na vrsti članek, ki je bil objavljen decembra 1981 v publikaciji Reflektor, ki jo izdaja ČZDO Komunist Ljubljana.

Delovni kolektiv Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo, do sedaj vsekakor ni sodil med česte goste časopisnih stolpcev. Situacija se je v zadnjem času sicer spremenila. Treba je spregovoriti o prizadevanjih tega več kot 2300-članskega kolektiva za modernizacijo in razširitev proizvodnje primarnega aluminija. Menimo, da bi bilo potrebno objektivno in celovito informirati širši krog ljudi, še posebej zaradi najrazličnejših dilem, ki se v slovenski javnosti pojavljajo v zvezi z modernizacijo proizvodnje aluminija v Sloveniji pa so največkrat rezultat nepopolnega, neobjektivnega, često pa tudi zlonamernega informiranja.

● ZAČETKI

Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo je bila, če zanemarimo manjšo elektrolizo (3.000 t letno) v Lozovcu, prvi večji proizvajalec aluminija v Jugoslaviji. Danes, po 27 letih obratovanja je elektroliza A (kapaciteta 20.000 t primarnega aluminija letno) popolnoma dotrajana, elektroliza B, zgrajena leta 1963 (kapaciteta 25.000 t letno) pa tehnološko zastarela. Tehnično-tehnološki napredk na področju pridobivanja primarnega aluminija v svetu je bil izredno hiter. Tehnološka zasnova elektrolizne peči v TGA je stara že več kot 40 let, temu primerni pa so tudi rezultati v primerjavi z novejšimi, racionalnejšimi pečmi: visoka poraba energije, surovin in živega dela, nemogoči delovni pogoji.

Ocenjujemo, da bomo lahko le z velikimi naporii obdržali elektrolizo A v obratovanju do leta 1985, saj je, razen zgradbe, vse dotrajano. Seveda se z izpadom proizvodnje v elektrolizi A takoj pojavi vprašanje rentabilnosti proizvodnje 25.000 t aluminija v preostali elektrolizi B. Toda takšen ukrep je nujen, ne le zaradi izključno tehnično-tehnoloških problemov, temveč tudi zaradi čisto človeške plati; 257 invalidov (cca 12 % vseh zaposlenih) je previsoka cena za aluminij, ki je delavci TGA ne morejo več plačevati. Izbolj-

šanje delovnih pogojev pa je možno le z uvedbo nove tehnologije, to je s prehodom iz Södenbergovih na predpečne anode.

Proizvodnja samo 25.000 t aluminija v hali B bi predstavljala nerešljiv problem za TGA, z velikimi težavami pa bi se soočili tudi dosedanja kupci aluminija in livarskih zlitin iz TGA. Dejstvo, da TGA plasira že več kot 80 % svoje proizvodnje (leta 1980: 38.481 t ali 82,63 %) na slovenski trg, ne kaže le prodajne usmeritve TGA, temveč tudi visoko stopnjo odvisnosti slovenske predelovalne industrije od dobav aluminija iz TGA.

Tako je na aluminij iz Kidričevega vezanih cca 14.000 delavcev, zaposlenih pri slovenskih predelovalcih in uporabnikih, posredno pa prek 100.000 ljudi (uporabniki — predelovalci polizdelkov).

● PREDSTAVITEV MPPAL

Upoštevač stanje v sedanjih elektrolizah, rezultate tržne analize, omejene finančne možnosti, ter ostale omejitvene faktorje v SRS, je predlagana naslednja izvedba modernizacije proizvodnje primarnega aluminija v TGA Kidričevo:

— novogradnja elektrolize C z najodobnejšo tehnologijo, za proizvodnjo 28.000 t letno

— rekonstrukcija elektrolize B na predpečne anode in povečanje proizvodnje na 32.000 t leno.

Elektrolize B po letu 1985 ni možno pustiti na Södenbergovi tehnologiji poleg nove elektrolize s predpečnimi anodami

— izgradnja potrebnih spremeljajočih objektov

— izkop elektrolize A, koncem leta 1985

Na ta način bi dosegli:

a) povečanje proizvodnje iz sedanjih 45.000 t primarnega aluminija na 60.000 t v letu 1985 (oz. povečanje iz 25.000 t, saj po letu 1985 elektroliza A preneha z obratovanjem)

b) zmanjšanje porabe surovin, energije in dela za tono aluminija električne energije:

1980 hala A: 18.059 kWh/t
hala B: 17.437 kWh/t
1985 hala B: 15.090 kWh/t
hala C: 14.400 kWh/t

kriolit:

1980 cca 0,037 t/t
1985 hala C: 0,010 t/t
hala B: 0,015 t/t

fluorid: enako kot pri kriolitu

c) izboljšanje delovnih pogojev in s tem preprečitev nadaljnega hitregao bolevanja zaposlenih v elektrolizah

d) omogočitev nadaljnega nemotenega dela in razvoja slovenske aluminijske predelovalne industrije

Poleg ocenjene nezmožnosti nadaljnega obratovanja elektrolize A, je bil osnovni motiv motiv predlagane rešitve v povečanju proizvodnje aluminija in s tem boljša oskrba slovenske predelovalne industrije. Prav slovenska Al-predelovalna industrija je glede oskrbe z aluminijem v najtežjem položaju. V Jugoslaviji so se na osnovi hitro razvijajoče proizvodnje primarnega aluminija (Šibenik, Titograd, Mostar) izoblikovali integrirani aluminijski kompleksi z lastno predelavo. Kljub relativno velikim kapacitetam za proizvodnjo aluminija, v Jugoslaviji tega metala še vedno primanjkuje. Vzroka sta dva: hitro se razvijajoča predelava in ogromne izvozne obveznosti zaradi odplačila kreditov do leta 1995 in še dlje. V takšnem položaju je skrb slovenske Al-predelovalne industrije razumljiva, vidna pa je predvsem iz interesa za modernizacijo proizvodnje aluminija v Kidričevem.

Večina sedanjih in bodočih porabnikov aluminija je svoj interes potrdila s podpisom Samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za modernizacijo proizvodnje primarnega aluminija v Kidričevem. V letu 1981 je bil sprejet tudi SaS o povezovanju v skupnost združenega dela za medsebojno plansko in poslovno sodelovanje na področju aluminija in formiran iniciativni odbor proizvajalcev in predelovalcev primarnega aluminija v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, katerega osnovna naloga je bila ugotovitev interesa predelovalcev za nadaljevanje, oz. povečanje dobav primarnega aluminija in zlitin iz Kidričevega.

Te potrebe (katerih realnost je verificirana s podpisom SaS o združevanju dela in sredstev!), presegajo predvideno proizvodnjo 60.000 t Al letno; predvidene potrebe po primarnem aluminiju in zlitinah iz TGA slovenskih predelovalcev (brez Impola) so pokrite z 82,5 %, upošteva se Impol pa s 70,4 % (54.050 t od 76.780 t). Menimo, da so takšni odnosi zadovoljujoči, posebej če upoštevamo še neizkoriščene možnosti kvalitetne predelave sekundarnega aluminija v SRS, pa tudi nujnost nadaljnega razvijanja kvalitetnih predelovalnih programov, saj je faza izključno količinske rasti proizvodnje že za nami.

S takšnim deležem pokrivanja potreb bo narejen velik korak k substituciji uvoza te, v Jugoslaviji tako deficitarne surovine, kar je v razmerah izredne nestabilnosti svetovnega tržišča za aluminij in zaostrenih plačilno-bilancnih razmerah našega gospodarstva vsekakor pomemben prispevek k izboljšanju razmer, v katerih naj bi poslovala slovenska predelovalna industrija.

Seveda se določeni uvozni odvisnosti proizvodnje primarnega aluminija ne bo mogoče izogniti. Poleg nujnega nakupa tehnologije in dela opreme v tujini, saj gre za ozko specializirano področje, s katerim se ukvarja le malo število najmočnejših svetovnih proizvajalcev aluminija, ostaja še delna odvisnost od uvoza surovin. Na eni strani imamo surovine, ki se v Jugoslaviji ne proizvajajo in niti ni možnosti za njihovo proizvodnjo (npr. Al-fluorid, natrijeva lužina, katodni materiali), na drugi pa surovine, ki so na razpolago samo v omejenih količinah (boksit, petrolkoks). Vzrokov za takšno stanje je precej, najpomembnejša pa sta vsekakor zaostajanje razvoja proizvodnje potrebnih surovin za razvojem proizvodnje primarnega aluminija, ter zapiranje v republiške okvire. Predviden uvoz repromateriala naj bi znašal cca 11.300.000 US \$. Ta znesek je visok le na prvi pogled, saj ne gre pozabiti, da je na ta način omogočena proizvodnja 62.000 t primarnega aluminija in zlitin. Slovenski predelovalci bi lahko za 11.300.000 US \$ uvozili le med 6.500 in 8.500 t aluminija, kar niti približno ne zadošča potrebam.

Ker TGA ne predvideva izvoza primarnega aluminija, bodo vsi podpisniki SaS zagotavljali tudi potrebna devizna sredstva za predvideni uvoz. Na ta način se je TGA vključila v prizadevanja za izvoz izdelkov višje stopnje predelave, hkrati pa bo takšen način združevanja pomenil dodatno spodbudo za razvijanje kvalitetnejših proizvodnih programov, saj je le tako mogoče uspeli na zahtevnem svetovnem tržišču.

Tehnološki proces pridobivanja aluminija zahteva veliko porabo električne energije (kljub cca 20 % zmanjšanju specifične porabe po modernizaciji), in je

zagotovitev zadostnih količin tega energetskega vira vsekakor eno od ključnih vprašanj. Porabljena količina po končani modernizaciji ne bo presegla sedanje pogodbene količine 900 GWh, z dodatnimi 100 GWh za ostale potrebe pa ne 1000 GWh električne energije.

Na podlagi samoupravnega sporazuma in srednjeročnega plana razvoja SRS 1976—1980, smo z Elektrogospodarstvom imeli sklenjen dogovor o urejanju medsebojnih odnosov na področju preskrbe z električno energijo iz omrežja EGS. Dogovor je predvideval, da bomo v letu 1980 iz omrežja EGS dobili 1000 GWh električne energije. Vse finančne obveznosti za dodatnih 100 GWh smo pokrili s prispevki, predvidenimi v SaS. Vse naše TOZD so podpisniki SaS o temeljih plana Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva SRS za obdobje 1981—1985 in kontinuiteto do leta 1990. Po tem SaS ima TGA v okviru odjemalcev na 110 kV, v letu 1985 zagotovljenih 1246 GWh električne energije, kar je več, kot v letu 1985 predviden odjem.

Projekt modernizacije primarnega aluminija pa ni samo tehnološko zahteven, temveč tudi finančno intenziven. Ocenjena vrednost projekta znaša cca 5 mir. din (cene iz leta 1981), potrebna sredstva pa bodo zbrana na podlagi lastnih sredstev SOZD Unial (27,7 %), tujih blagovnih kreditov (12,5 %), sovlaganja domačih združevalcev (32,6 %), ter investicijskih bančnih kreditov (27,7 %).

Načrti delovnega kolektiva TGA Kidričevo so vsekakor izredno zahtevni, še posebej v težkih pogojih v katerih se nahaja naše celotno gospodarstvo. Vsi zaposleni se zavedajo, da odločitev o investiciji ni odvisna samo od njih samih, saj gre za investicijo, ki po svojem obsegu presega izključno lokalne interese. Zavedajo se tudi, da odločitev ni mogoče sprejeti čez noč, vendar so zahteve po nujnosti skorajšnje odločitve vse glasnejše. Kruta vsakodnevna realnost delovnega mesta v dimu in prahu, naraščajoče število delovnih invalidov in nesiguren pogled v prihodnost, so realna osnova za upravičenost takšnih zahtev.

Dobitniki zlatega znaka TGA

Ob letošnjem tovarniškem prazniku so za marljivo in vestno delo dobili zlati znak TGA naslednji delavci:

Majda BABNIK iz DS Skupnih služb, za področje gospodarstva,

Anton ZADRAVEC iz TOZD Promet, za samoupravno področje,

Stanko KOVACEC, upokojenec iz TOZD Tovarna glinice, za področje ljudske obrambe in družbene samozaščite in

Franc KOLARIČ iz TOZD Proizvodnja aluminija za področje družbenopolitičnih dejavnosti.

Predstavili jih bomo v posameznih številkah Aluminija.

MAJDA BABNIK

Spregovoriti o delavki, ki že 26 let združuje delo v TGA, gotovo ni lahka naloga. Še posebej ne zato, ker nismo skupaj z njo doživljali četrstoletnega razvoja delovne organizacije. Vendar kljub temu poskušajmo strniti vsaj nekaj njenih misli o prehojeni poti.

Po končani ekonomski šoli se je leta 1948 zaposlila v Železarni Ravne. Nato je zamenjala še nekaj podjetij, preden se je leta 1955 zaposlila v TGA. Že od začetka dela na področju računovodstva, in kot piše med drugim v obrazložitvi delavskega sveta TGA ob podelitvi zlatega znaka, je s svojim strokovnim delom na področju računovodstva sodelovala pri uvajanju številnih povojnih sprememb obračunskega sistema. Zlasti veliko je prispevala pri knjigovodsko tehničnih rešitvah za spremljanje poslovanja ob ustanovitvi temeljnih organizacij in kasneje pri uvajanju dohodkovnih odnosov. Svoje delo opravlja vestno in marljivo, s čutom odgovornosti do samoupravnih in družbenih organov...

Sama pa je Majda Babnik pripovedovala: »Največji napredek je delovna organizacija dosegla na področju samoupravljanja, še posebej v zadnjem času. Kje so že časi, ko so pomembne odločitve bile samo stvar posameznikov, sedaj pa imamo vsi delavci možnost in pravico odločati o vseh odločitvah. Zdi se mi, da si včasih že preveč lastimo to pravico.«

Počasi je tekla njena pripoved in zdelo se je, da si živo predstavlja ves proces demokratizacije odnosov v delovni organizaciji, kajti napredek nikoli ne poteka samo enakomerno. »Zdi se mi, kot da smo začeli iz nič,« nadaljuje pripoved tovarišica Babnikova. »Poskusno obratovanje, začetek proizvodnje, kje je že vse to?«

Tudi področje informiranja je izpostavila ko eno ključnih točk v procesu uresničevanja samo-

Majda Babnik

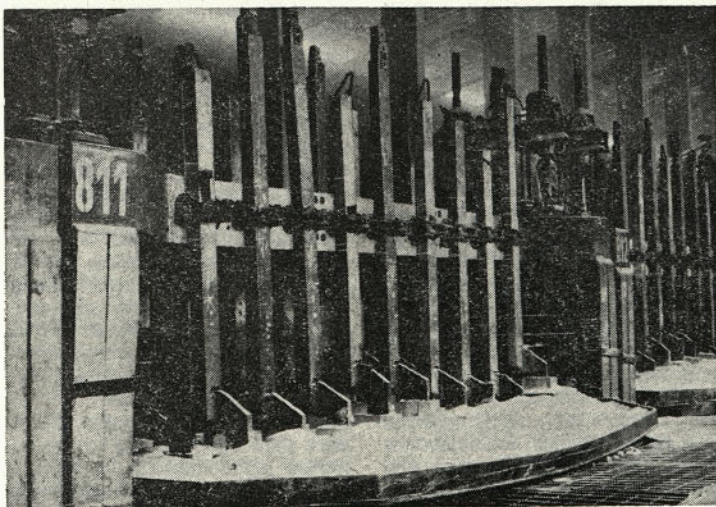
upravljanja. »Sedaj so informacije o poslovnih rezultatih, pa tudi o dogajanju v TGA dostopne vsakemu delavcu in kaže jih to zanima, kar je dodaten dokaz prej omenjenih trditve. Mislim, da je sedanji sistem informiranja dober in vsebinsko dovolj pester, kar je pomembno za delavce. Moti me le prevelika zaprtost temeljnih organizacij, vendar mislim, da se bomo kmalu zavedeli svoje odvisnosti od kvalitete in količine končnih izdelkov, ter znali to upoštevati v medsebojnih odnosih.«

Tudi samo delo Majde Babnik se je precej spremenilo, čeprav je njegova vsebina zelo podobna skozi ves čas. »Nehotno se je treba prilagajati zakonskim predpisom, odlokom in internim aktom, pa tudi računalniška obdelava podatkov je vnesla precejšnje spremembe. Dejstvo, da na tem področju delamo štiri delavke, kar je enako število kot pred 25 leti, ob tem da se je obseg poslovanja nekajkrat povečal, že samo po sebi pove dovolj. Kljub temu pa v primerjavi z nekaterimi drugimi delovnimi organizacijami, ki jih poznam, še nismo izkoristili vseh možnosti, ki nam jih nudi računalniška tehnika.«

Kratko, vendar jedrnatno odgovarja Majda Babnik. Njene besede ne zajemajo podrobnosti njenega delovnega okolja, ampak je pomembnosti, ki vplivajo na njen potek dela in delovno okolje. Prav v tem pa je bistvo njenega prispevka k razvoju TGA. Pred zaključkom pa še nekaj besed o samem priznanju: »Zlatega znaka nisem pričakovala, zato je bilo moje presenečenje toliko večje. Razen tega, da sem bila članica delavskega sveta se nisem posebej družbenopolitično udeleževala. Saj veste, delo in družina zahtevata celega človeka. Mislim, da sem le izpolnjevala svoje delovne dolžnosti,« je zaključila naša sogovornica.

B. V.

Peč s predpečeno anodo

Težave že v začetku leta

Čeprav še v tem trenutku pisanja tega sestavka še niso znani končni rezultati poslovanja za preteklo leto, pa je več ali manj jasno, da smo imeli v poslovanju precejšnje težave, ki nas bodo v tem letu brez dvoma še bolj pestile in nas prisiljevale k izredno racionalnim in varčnim ukrepom na vseh področjih poslovanja in skupne porabe tako v delovnih organizacijah, kot tudi povsod drugje.

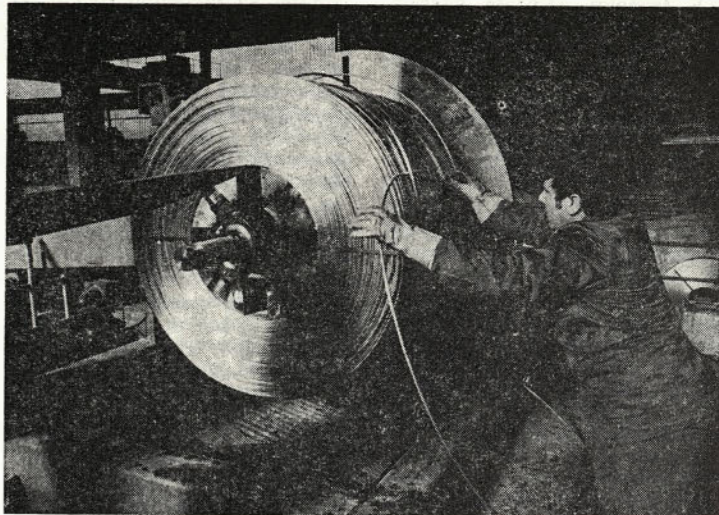
Če sem v naslovu napisal, da so že na začetku leta težave, ne mislim s tem delati nobene panike in bojazni, da si ne bi vestno prizadevali, da ta naš zastavljeni cilj tudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja le nekako izpeljemo. To pa seveda zahteva maksimalne napore in prizadevanja prav vseh nas, od direktorjev pa vse tja do najnižjih struktur. Prav gotovo se moramo zavedati, da samo prizadevanja ene strani brez enotnega nastopa, planiranja ter odločanja nikoli ne bo rodila sadov, zato je nujno in več kot potrebno, da že s prvimi dnevi v letu pričnemo s skupnimi močmi proizvajati in si prizadevati za čimuspješnejše rezultate našega dela. Toda ponekod so že na samem startu v novo bitko za čimvečje uspehe v poslovanju tako v TOZD kot v celotni DO in SOZD UNIAL nastopile nekatere težave, ki sicer morda na oko ne izgledajo na vem kako pomembne, so pa značilne za skupni uspeh.

Prav v trenutku, ko pišem ta krajši sestavek, seveda še ne vem, kako so pričeli poslovati v raznih TOZD, vem pa konkretno za svoj TOZD v katerem delam in sem tudi s tem dobro seznanjen. Začetek novega proizvodnega leta za TOZD glinico se gotovo ni začel tako, kot smo želeli in se kljub mnogim prizadevanjem ne bo tako hitro ublažilo tisto kar smo izgubili. Toda zakaj?

Enostavno zato, ker so že kar na začetku leta nastale mnoge težave in problemi pri normalnem delovanju prepotrebni proizvodnih naprav, ki so ne vem

zakaj zatajile že kar na startu naših prizadevanj. Že v začetku sem omenil, da tu ni poziva za preplah in paniko ali širitev alarmantnih vesti, ampak gre za povsem konkreten primer, ki bo TOZD Tovarno glinice skupaj z DO TGA in SOZD UNIAL nekaj stal in bi moral biti tudi poduk za bodoče take priprave na izvrševanje letnih planov proizvodnje ne le v glinici ampak v vseh TOZD. Vsi vemo, da prav v TOZD tovarna glinice poleg metalurške glinice še proizvajamo tudi razne specialne glinice za potrebe mnogih naših kupcev, ki tako glinico potrebujejo za svojo nemoteno proizvodnjo tudi za izvoz, pri čemer imamo seveda tudi mi svoj delež. Zato nam, ki delamo v tej TOZD, ni vseeno, kako delujejo naše naprave. Toda prav preko novoletnih praznikov in tudi po njih smo se še kako prepričali, da s takim načinom dela in s takimi napravami ne bomo kos niti proizvodnji metalurške glinice, kaj šele kakšne specialne, o kateri tolikokrat govorimo tudi v naših reklamnih oglasih, kaj vse proizvajamo in za kakšne potrebe in namene. Toda, da se razumemo, vse bi se dalo še kako dobro izpeljati, če bi naše strojne naprave delovale tako kot treba, da ne rečem celo brezhibno, saj smo tudi dosedaj delali razne specialne glinice pa smo vseeno le nekako zmeraj uspeli realizirati tisto, za kar smo si zastavili naš nadaljnji razvoj in program. Če samo na kratko omenim le to, (nekdo bo morda dejal da je to slučajnost ali pa celo nekakšna malomarnost nekoga? ?) da so nas prav po praznikih pestile take težave, ki so zahtevale ogromno fizičnega dela ter naporov vseh tistih, ki so pač takrat bili prisotni na svojih delovnih mestih. Mnogi nepredvideni izpadi sicer niso samo faktor slabega vzdrževanja, ampak v nekaterih primerih bolj osebni faktor odgovornosti ter zavednosti delavcev v proizvodnji, ki svojega dela niso opravili tako kot bi morali.

Franc MEŠKO

Žica

Kako bomo delali v letu 1982

Gotovo je že sam naslov sestavka po svoje precej zanimiv (vsaj naj bi bil) za vse nas v delovnih organizacijah kot tudi za vse delavce v DPO ter še predvsem tiste, ki bodo po volitvah v marcu mesecu zamenjali dosedanje delegate v raznih družbenopolitičnih skupnostih, sindikalnih vodstvih, samoupravnih organih in podobno. Kaj in kako bomo delali, ima po mojem kar dve pomembni različici, čeprav sta skoraj neločljivo povezani pri uspešnem opravljanju raznih funkcij tistih, ki bodo v naslednjem mandatnem obdobju krmarili barke na raznih področjih. Seveda pa nobena barka ne more tudi brez posadke. No v tem trenutku bodo krmarji naših bark novoizvoljeni delegati, katerim pa bo seveda nujno potrebna pomoč celotne posadke. In ta posadka smo v delovni organizaciji prav vsi, od katerih bo največ odvisno krmarjenje v letu 1982.

Mnoge skupnosti in družbenopolitične organizacije so že v letu 1981 sprejele svoje konkretne programe za letošnje leto, medtem, ko pa to ni bilo storjeno povsod, kar ima seveda lahko tudi delne posledice v samem delu delovnih organizacij, še bolj pa DPO ter DPS, ki imajo polne roke dela pred samimi skupščinskimi volitvami 1982. Nedvomno bi bilo najbolj zaželeno to, da bi se vsi skupaj mnogobolj posvetili boljšemu organiziranju dela in povišanju naše proizvodnje in manj mnogim nepotrebnim sestankom raznih društev in organizacij združenega dela, enako pa to velja tudi za vse DPO v krajevnih skupnostih in občinah. Če bi namreč napravili konkretno statistiko izgubljenega delovnega časa na račun mnogih (večkrat tudi manjpotrebni ali celo nepotrebnih sestankov in sej) v katere je seveda najbolj vključen tisti izgubljeni čas, ko delavca v proizvodnji ni na delovnem mestu, pa tudi na področju skupščin

ne ali drugega organa DPS ni kaj prida prispeval za naš nadaljnji uspešnejši razvoj. Lahko bi namreč navedel in dokazal primere, ko so se sestajale konference za določitev delegatov v zbor združenega dela pa tudi zbora krajevnih skupnosti, (delegati družbenopolitičnega zbora imajo trajni mandat v določenem obdobju), da so bile največkrat nesklepčne, kolikor delegatov pa je že prišlo, so se na kratko dogovorili, da imenujejo za delegata tistega, ki je tisti dan na delu (ali v službi, kot to mi radi še vedno imenujemo), ker drugače ne bo naš delegat prisoten češ, da on v svojem prostem času ni pripravljen hoditi na seje in sestanke v kakršnikoli obliki in setavu. Torej kaj naj to še sploh pomeni? Enostavno rečeno to, da nihče skoraj več ni pripravljen pustiti svoj prosti čas v delegatski klopi kakšne SIS ali tudi kje drugje. Zanimivo pri vsem tem je tudi to, da se mnogi največkrat izgovarjajo na nekdanji že davno preživel sistem, ko so še bili okraji in občinski odborniki in so za svoje udeležbe tudi dobivali ustrezna nadomestila, katerih danes žal ni več (vsaj ne povsod). Čeprav je na preteklost v sedanjem času vsako primerjavo sigurno odveč, pa nam še vedno po tolikem času dela precej težav in nam je še vedno spotika in coklja pri prizadevanjih, da se resnično pričnemo obnašati samoupravno v delegatskem smislu in volji do vsega tistega, kar je za nas pomembno in pozitivno. Vem, da mi bo marsikdo oporekal, češ da pretiravam, ali da celo nimam prav, toda zato prosim za mnenja ostalih, še predvsem tistih, ki imajo največkrat mnogo povedati in vedo prav vse, ne želijo pa se nikjer vključevati, ker je pač v ilegali mnogo lažje (seveda v današnjem času), kot pa če moraš javno nastopiti in odkrito ter odgovorno povedati vse nega-

Odpadni aluminij

Izparilniki

Kako potekajo dela in s kakšnimi problemi se srečujejo pri investiciji »Postavitev proizvodnje izparilnikov«, piše inženir Branko Holc, vodja projekta.

Namen te informacije je na kratko podati problematiko pri investiciji »Postavitev proizvodnje izparilnikov.

Ko smo v drugi polovici preteklega leta naredili pregled stanja del, smo ugotovili, da gradbena dela, zaradi teh pa tudi ostala dela, ne bodo končana do konca leta 1981. Do zamud pri gradbenih delih je prišlo najprej zaradi izdelave projektov ter pridobitve dokončnega gradbenega dovoljenja, nato pa so začeli zamujati izvajalci sami. Pri gradbenih delih je trenutno največja angažiranost pri izdelavi temeljev za stroje in tlakih, ki bi morali biti po zadnjem dogovoru z izvajalcem del končani do konca januarja 1982. To je namreč pogoj za nemoteno odvijanje strojnih in elektro instalacij. Kaže pa, da bodo vsa gradbena dela končana z enotedensko zamudo, zaradi česar kasnije tudi vsa ostala dela na elektro in strojnih instalacijah. Za ta teden (18. do 23. 1. 1982) je predviden začetek montaže mostnega žerjava, ki ga dobavlja in montira Mostovna Ljubljana, dela pa bodo končana 15. februarja 1982. Kasni tudi izdelava hidravličnega preoblikovanja iz Litostroja, vendar imamo zagotovila dobavitelja, da bo preoblikovalnik dobavljen do konca januarja 1982. Razen problemov pri sami izgradnji se pojavlja veliko problemov pri carinjenju uvožene opreme. Kompletna oprema za linijo EXPANDAL je prispela v TGA že

meseca avgusta 1981, večino te opreme smo vskladiščili v prostorih stiskalnice, kjer je pod carinskim nadzorom. Del opreme, ki je zaradi teže in prevelikih dimenzij ni bilo mogoče spraviti v ta prostor je še vedno na vagonih. Zaradi predpisov Zveznega izvršnega sveta v letu 1981 je bilo carinjenje onemogočeno in še do danes, kljub intervencijam na različnih mestih, nismo dobili odgovora, kdaj bo možno carinjenje. Opisani problemi so bili vzrok, da smo morali zaprositi francoskega partnerja, firmo F. D. C. za prestatitev roka za začetek montaže v mesec april, začetek šolanja naših ljudi v F. D. C. pa v mesec marec 1982. Ugotovitev je ta, da bo zgradba z vsemi instalacijskimi deli gotova do roka, ki smo si ga postavili za začetek montaže, odprta ostajajo še nekatera manjša vprašanja, ki jih moramo rešiti v okviru naše DO. Šolanje naših ljudi bo izvedeno v mesecu marcu in aprilu 1982. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kdaj bo ocarinjena oprema. V kolikor opreme ne bo možno ocariniti v prvem kvartalu tega leta, bo treba temu ustrezno podaljšati rok za začetek montaže in seveda s tem dokončanja investicije. Po sedanjem terminskem planu je predviden začetek montaže v mesecu aprilu, zagon v mesecu juliju in začetek poizkusnega obratovanja v mesecu avgustu 1982.

B. Holc

Iz livarne

Novinarska šola

V mesecu decembru 1981 se je v Ptuj prišla novinarska šola. Program novinarske šole sta pripravila predsednica Centra za obveščanje in propagando, Jana Hvalec in Drago Papler, vojak iz ptujske vojašnice.

V novinarsko šolo so bile vabljene vse osnovne organizacije ZSMS iz ptujske občine. Žal, pa je bil odziv manjši od pričakovanega. Vsi mladi dobro vemo, da bo v letu 1982 že 11. Kongres ZSMS, zato predsednica Centra za obveščanje in propagando želi čim več mladih pripraviti in usposobiti za novinarske veščine in njihove zanimivosti.

Vsi mladi, zaposleni v naši delovni organizaciji se zavedamo, kako skopo in suhoparno je naše mesečno glasilo »Aluminij« prav s strani mladine. Še kako bi bil potreben kakšen zanimiv prispevek prav izpod peresa naše mlade generacije.

Zaključki občinske konference so bili, da je potrebno čimveč mladih usposobiti in pripraviti za sodelovanje v glasilih javnega obveščanja. Zelo malo se jih vključuje v OO ZSMS v pri-zadevanju, da pomagajo graditi našo socialistično družbo in prav zato se malo mladih ukvarja z obveščanjem v javnih glasilih. Ker se s tem ukvarja Center za obveščanje in propa-

gando, je v svojem programu načrtal in pripravil novinarsko šolo, kjer se usposablajo mladi za pridobitev osnovnih novinarskih veščin. Vsi, ki bodo uspešno končali šolo bodo dobili novinarsko izkaznico. Prva naloga mladih novinarjev bo, da obvešča po osnov. organizacijah o pripravah na obravnavo resolucije 11. Kongresa ZSMS in potek samega kongresa.

Treba bi bilo obrabati več pozornosti na mladi kader in verjetno bi tako mladina dajala več prispevkov v raznih glasilih javnega obveščanja.

Vsem mladim, ki obiskujejo novinarsko šolo v Ptuj, želim čimveč delovnih uspehov pri obveščanju.

Srečko Širovnik

POPRAVEK

V Planu razporeditve delovnega časa za leto 1982 je pri 4. izmeni v juliju in avgustu vpisan napačen čas pričetka izmene.

Pravilen zričetek dela 4. izmene je torej:

8. julija ob 14. uri

7. avgusta ob 22. uri

Za napako se opravičuje mo.

Organizacijska služba

tivne posledice, ki vplivajo na naše delo. Trditve, da samoupravo danes v glavnem še vodijo le DS s predsedniki in direktorji na čelu, ne bo nikakor res držalo, kajti nisem samo enkrat poudaril, kakšno vlogo imajo zbori delavcev in kaj oni sploh predstavljajo in o čem odločajo. Ne bi bilo pošteno metati v isti koš tistega, o čemer lahko odloča konkretno delavski svet in o čem odločajo zbori delavcev, kajti to je v naših samoupravnih aktih dovolj precizno določeno in kot tako mora biti vsem jasno in razumljivo. Res je DS tisti, ki pač mora predhodno razpravljati o mnogih aktih in zadevah, ki pozneje gredo na odločanje na zbor delavcev, vendar pa je le konkretna določitev samo v njihovih rokah in zato vsaka pripomba, da je že vse naprej pripravljeno v tem trenutku odpade. In kaj bomo torej v letošnjem 1982. letu še sploh delali?

To je zares vprašanje, istočasno pa je v vsem tem tudi naša odločenost in seveda predvsem aktivnost, da se neposredno aktiviramo prav vsepovsod tam, kjer je to potrebno, v katerih sredinah živimo (na primer v de-

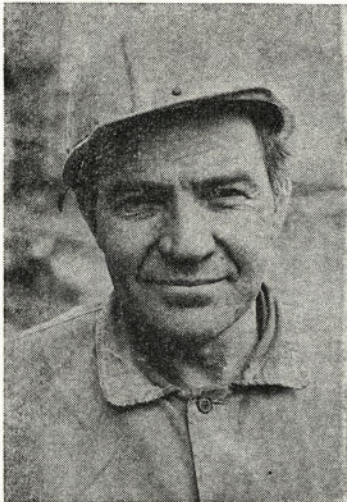
lovni organizaciji, v krajevni skupnosti, v raznih organih SIS ter mnogih drugih organizacijah in društev) in zato tudi moramo kaj dokazati s svojim delom in ne le s kritiziranjem, čeprav je konstruktivna kritika koristna v večini primerih, če le pri tem ne gre za kritiziranje, ko mnogi ne razlikujejo eno od drugega. V sedanem letu 1982 smo torej v času, ko bomo res lahko najbolj dokazali, koliko smo pripravljeni izpolniti vse, kar je v tem letu pred nami. Po končanih volitvah in potem v nadaljnjih konstituiranih bomo šele videli, kaj smo naredili in kaj ter kako bomo delali v letu 1982 in seveda v naprej. Ob koncu naj poudarim le še svojo zares osebno misel, da ne bi smelo biti nobenih izgovorov »jaz za to nisem sposoben in zato tudi ne morem ali ne želim nikjer sodelovati, ker je moje le delo, za vse ostalo pa se naj brigajo drugi!« No in kdo so vsi drugi? To smo pravzaprav mi vsi, ki delamo v delovni organizaciji na svojih delovnih mestih, v prostem času pa mnogi tudi v raznih ostalih DPS ter organih.

Francé MEŠKO

Iznajditeljstvo

INVENTIVNI PREDLOG št. 134

Z naslovom »PREDLOG ZA IZBOLJŠAVO NAČINA DVIGANJA IN ZAMENJAVE BETONSKIH PLOŠČ V HALI A — ELEKTROLIZE« je prijavil avtor Stane SKRIBINŠEK, mat. št. 1862, KV zidar-šamoter iz TOZD Vzdrževanje že decembra 1978, delavski svet TOZD Vzdrževanje pa ga je potrdil na svoji seji dne 25. septembra 1980.

Stane Skrbinšek

Avtor je predlagal, da se vse armirano-betonske plošče v tlaku hale A dvigajo in transportirajo z viličarjem (INDOS — 3,5 t), na katerega se na eno od vilic namesti podaljšek, ki ima priključke za verigo, od katerih je eden pomičen. Na ta način je možno vzdolž hale A dvigovati vse plošče s pomočjo običajnih verig in klešč.

Do realizacije inventivnega predloga so dvigali in transportirali armirane betonske plošče v tlaku hale A z žerjavom, delno pa tudi z viličarjem. Velike težave in zastoj pri tem delu je povzročalo čakanje na žerjav, z viličarjem pa je bilo možno zamenjevati plošče le ob notranji strani peči, kjer so hodniki dovolj široki.

Prednost novega načina dela je v tem, da je viličar v primerjavi z žerjavom cenejši, manjša je poraba delovnih ur, ker je možno z enim transportnim sredstvom — viličarjem — opraviti vse faze dela od dviganja in zamenjave plošč, do zunanjega transporta na depo in obratno. Lažji je notranji promet v hali, za približno 50 % pa se tudi zniža število dotrajanih plošč.

Avtorju pripada odškodnina za 3 leta koriščenja inventivnega predloga, in sicer za leto 1979, 1980 in 1981. V letu 1979 je znašal prihranek 117.744,— din, pripadajoče posebno nadomestilo pa 10.964,65 din, prihranek v letu 1980 je bil 126.965,64 din, posebno nadomestilo je znašalo 11.517,95 din, prihranek v letu 1981 in posebno nadomestilo av-

torju pa bo izračunano po zaključnem računu za leto 1981.

Tov. Skrbinšek dela v TGA Kirdričevo že 25 let. Med inovatorje se je do sedaj vpisal dvakrat, obakrat uspešno. Čestitamo! Še vnaprej računamo nanj!

INVENTIVNI PREDLOG št. 237

Z naslovom »PRIHRANEK V KOTLARNI« je drugi predlog avtorja Staneta SKRIBINŠKA, mat. št. 1862, KV zidarja-šamoterja iz TOZD Vzdrževanje. Avtor je predlog prijavil novembra 1980, Delavski svet TOZD Tovarne glinice pa ga je potrdil na svoji seji 19. junija 1981.

Avtor je pravzaprav prijavil že realiziran inventivni predlog. V mesecu oktobru 1980 je namreč ob remontu v kotlarni predlagal, da ne bi podrl stene in strehe zaradi ravnjanja I-profila, ki je zlezal že okrog 20 cm, prav tako je predlagal, da bi ta I-profil vsidrati, da ne bi več lezel. Po njegovem predlogu so delavci pripeli obok opečnega zidu s konzolami na strop ter nato delno zrušili podporni zid. Predlog inovatorja je pri izvajanju del prinesel precejšen prihranek pri materialu in delovnih urah.

Strokovne službe TOZD Vzdrževanje so imele pomisleke o načinu izvajanja tega dela. Smatrali so, da ni bila zagotovljena varnost pri delu, delavci Službe za varstvo pri delu pa so na kraju samem ugotovili, da je predlog možno izvesti, vendar pod določenimi pogoji:

— podporni steber je možno rušiti po delih, vendar pa je pri vsakem delu treba zavarovati izpad opeke iz oboka, da ne more zdrsniti s podloge v jašek za pepel. Zavarovanje mora biti zagotovljeno stoo odstotno po vsej dolžini oboka;

— v času del na najnižjih mestih od oboka se ne sme opravljati nobeno delo na oboku oz. hoditi po oboku.

Komisija za inventivno dejavnost je predlagala delavskemu svetu TOZD Tovarna glinice, da odobri avtorju posebno nadomestilo za tri leta koriščenja inventivnega predloga na podlagi prihrankov, in sicer za dva meseca leta 1980 in leto 1981 nadomestilo iz prihranka, ki je bil ustvarjen v oktobru 1980 (v letu 1981 se ne predvideva nobeno popravilo) v znesku 28.722,38 din — posebno nadomestilo znaša 4.492,20 din, v naslednjih letih — 1982 in 10 mesecev leta 1983 — pa se upoštevajo dejanski prihranki, ki bodo nastali ob uporabi inventivnega predloga. Delavski svet TOZD Tovarna glinice je tak predlog potrdil.

Ob tem predlogu je treba povedati, da samovoljno delo delavcev na izdelavi inventivnih predlogov med delovnim časom oz. izven delovnega časa v delovni organizaciji ni dovoljeno, oz. predstavlja po SS o inventiv-

ni dejavnosti hujšo kršitev delovne obveznosti.

Sodelavcem svetujemo, da prijavljajo nerealizirane predloge, oz. ideje, kako bi se naj kaj izvedlo drugače, naredilo boljše, hitreje, bolj poceni ali bolj varno. Pri realizaciji takih predlogov imajo avtorji seveda možnost sodelovati.

INVENTIVNI PREDLOG št. 249

Z naslovom »INOVACIJA NA GLAVI SILOSA 75 t ZA POLNJENJE TRAKTORSKIH PRIKOLIC Z GLINICO« je prijavil avtor Anton ORTER, mat. št. 3215, VKV elektrikar iz TOZD Vzdrževanje.

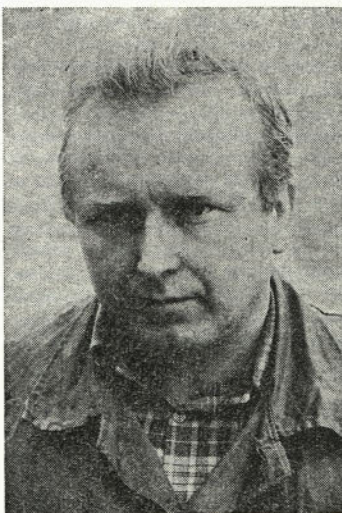
V TOZD Tovarna glinice, kjer inventivni predlog uporabljajo, so do realizacije predloga uporabljali uvoženo glavo silosa 75 t za polnjenje traktorskih prikolic z glinico.

Ker je z reprodukcijskim materialom in rezervnimi deli iz uvoza čedalje težje, je avtor izdelal 2 glavi iz nivojnega stikala domače proizvodnje. V slučaju okvare lahko glavo zamenjajo v 15 min., to pa je zelo pomembno, če pride do okvare v času zaspavanja elektrolitskih peči z glinico, saj je takrat to edini pravilno delujoči silos. Pri prejšnji glavi je bil tudi velik problem za tesnitve pred glinico, kar je pri novi glavi popolnoma rešeno. Do mehanizma glave ne pride glinica niti po večmesečnem delovanju.

Ker prihranka ni možno izračunati, je Komisija za inventivno dejavnost predlagala delavskemu svetu TOZD Tovarna glinice, naj avtorja enkratno nagradi v skladu s 57. in 58. členom SS o inventivni dejavnosti. Delavski svet je predlog potrdil. Avtorju smo izplačali 3.657,— din enkratnega posebnega nadomestila.

Tov. ORTER je v TGA zaposlen že 17 let. To je njegov prvi samostojni in uspešno rešeni in-

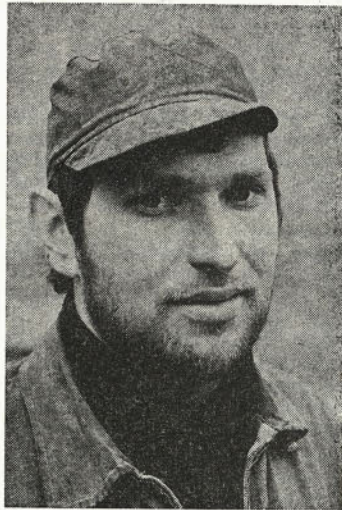
Anton Orter

ventivni predlog. Kot soavtor se je med inovatorje vpisal že prej. Še vnaprej mu želimo uspeh pri delu!

INVENTIVNI PREDLOG št. 235

Med inovatorje se je s svojim predlogom »PREPREČITEV TRGANJA JEKLENIH VRVI NA VEDAH ŽERJAVOV« uvrstil tudi Stojan ŽNIDARKO, mat. št. 4375, KV ključavničar iz TOZD Vzdrževanje.

Stojan Žnidarko

Delavski svet TOZD Tovarna glinice je na svoji seji dne 11. 9. 1981 potrdil njegov inventivni predlog za tehnično izboljšavo in mu za uporabo predloga odobril enkratno odškodnino v znesku 7.089,80 din.

Bistvo njegovega predloga je v tem, da se na vedah žerjavov, kjer je uničenje jeklenih vrvi, ki izstopajo iz žlebov v primeru, da se dviga tovor s podstavka ali vozička in je vrv premalo napeta, najbolj pogosto, montira vzvod, ki ustavlja vedo, ko postane vrv manj napeta, vendar pa še vedno toliko, da ne izstopi iz žleba. Ta vzvod omogoča samodejno izklapljanje v vsaki legi, če ni vrv dovolj obtežena. Posebno ugodna pa je tehnična izboljšava pri dviganju bremen, kjer potrebujemo različne dvizne višine, kjer blokira končno stikalo spust samo v najnižji in najvišji legi, v vmesnih etažah pa ne.

Ker prihranka ni možno izračunati, je Komisija za inventivno dejavnost predlagala delavskemu svetu TOZD Tovarna glinice, kjer se predlog uporablja, da avtorja enkratno nagradi v skladu s 57. in 58. členom SS o skupnih osnovah in merilih za urejanje obveznosti in pravic iz naslova izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov, ki so jih oblikovali delavci TGA. Delavski svet je predlog potrdil.

Tovariš ŽNIDARKO je v TGA 6 let, to je njegov prvi prijavljen in uspešno rešeni inventivni predlog. Želimo mu, da bi bil pri svojem delu uspešen tudi vna-

C. P.

z naslovom »PONOVA UPORABA VOGALNIH IN RAVNIH DELOV ZBIRALNIH OBROČEV ZA HALO A« je prijavil avtor Franc JAKOLIČ, mat. št. 2958, strojni delovodja iz TOZD Vzdrževanje.

Predlagal je, naj se vmesni komadi pritrdijo na vogalne oz. ravne dele zbiralnih obročev na tisti strani, kjer je poškodovan del za pritrjevanje z vijaki M 20 in nato zvrtajo skozi ta vmesni komad nove luknje, ki služijo za pritrjevanje delov obroča. Na podoban način se lahko uporabijo tudi vsi ravni deli, s to pripombo, da se na eno peč lahko montira le eden vogalni ali ravni del obroča z dvema vmesnima komadoma, ali pa dva ravna dela s po enim vmesnim komadom.

Komisija za inventivno dejavnost je predlagala DS TOZD Vzdrževanje, ki predlog uporablja, naj avtorju odobri odškodnino na podlagi prihrankov, katere predstavlja število ponovno uporabljenih vogalnih in ravnih delov zbiralnih obročev za halo A, od česar se odšteje stroški realizacije — 1,5 ure po ponovno uporabljenem delu in stroški vijaka M 20 x 50 po ponovno uporabljenem delu. Pri izračunu odškodnine se upošteva razmerje avtorja in njegovega inventivnega predloga do njegovih rednih nalog in opravil.

Delavski svet TOZD Vzdrževanje je predlog potrdil dne 17. 3. 1981. Avtorju je bila izplačana odškodnina za 4 mesece koriščenja njegove tehnične izboljšave v letu 1980 v znesku 2.432,90 din iz prihrankov v istem razdobju, ki so znašali 45.913,42 din.

Prihranke bomo spremljali do 31. 8. 1983 leta in vsako leto po zaključnem računu avtorju izplačali ustrezno odškodnino.

Tovariš JAKOLIČ je v TGA za poslen polnih 18 let. To je njegov prvi uspešno rešeni inventivni predlog. Med inovatorje se je kasneje vpisal še dvakrat. Želimu mu, da bi pri svojem delu »pogruntal« še kaj koristnega.

C. P.

Franc Jakolič

Nezgode v decembru

	na delu	na poti	skupaj
TOZD Glinica	1	0	1
TOZD Proizvodnja aluminija	5	0	5
TOZD Predelava aluminija	1	0	1
TOZD Vzdrževanje	1	0	1
TOZD Promet	1	0	1
Skupaj	9	0	9

Vzrok nezgode:

gruda boksita, jekleni predmet, al. odlitek, el. celica, dleto, poledenela tla.

TOZD Glinica

1. TURK Martin, mat. št. 599, roj. 30. 10. 1925, stanujoč Apače 153, zaposlen v TOZD Glinica — kotlarna, se je poškodoval 28. decembra. Pri sestopu s portalnega žerjava mu je na poledenelih tleh spodrsnilo ter je padel. Pri padcu si je poškodoval zapestje desne roke.

TOZD Proizvodnja aluminija

1. LEKIČ Božo, mat. št. 5128, roj. 13. 12. 1955, stanujoč Kajuhova 3, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija HA, se je poškodoval 16. decembra. Ponesrečenec je opravljal delo pri dvigovanju tokovodnikov na 404 el. celici. Ko je z desno nogo stopil na plinski zbiralni obroč mu je na njem zdrsnilo in je z desno nogo padel v topilo ter utrpel opekline po nartu.

2. POTOČNIK Franc, mat. št. 5575, roj. 3. 2. 1955, stanujoč Belšakova 21, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala A, se je poškodoval 14. decembra. Ponesrečenec je pri vstavljanju stikala stopil na tokovodnike pri tem pa mu je spodrsnilo in je

padel ter si poškodoval levo roko v zapestju.

3. ROŽMAN Jože 907, rojen 21. 2. 1932, stanujoč Kidričevo 9, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija — energetika, se je poškodoval 18. decembra. Pri nasajanju kladiva na lesen držaj je z mizarskim dletom hotel držaj razklati za zagozdo, pri čemer mu je dleto spodrsnilo ter si je, vrezal sredinec leve roke. Utrpel je močno vreznično prsta.

4. ŠERUGA Franc, mat. št. 5948, roj. 4. 10. 1960, stanujoč Rucmanci 6, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala B, se je poškodoval 23. decembra. Ponesrečenec je opravljal delo na zamenjavi klinov. Ko je na 733 celici prišlo do izbruha si je ponesrečenec pri sestopu zvil desno nogo v gležnju.

5. GEREČNIK Oto, mat. št. 5386, roj. 20. 2. 1944, stanujoč Kidričevo 12, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija Hala A, se je poškodoval 30. decembra. Ponesrečenec je z odpadnimi grudami anodne mase zadelaval odprtino v anodi na 301 celici. Z ročnim prebijačem je grude zabijal v odprtino, pri tem pa mu je tekoča smola brizgnila v obraz.

TOZD Predelava aluminija

1. ŽINKO Franc, mat. št. 5055, roj. 27. 12. 1955, stanujoč Kreigherjeva 25, zaposlen v TOZD Predelava aluminija — livarna, se je poškodoval 24. decembra. Ponesrečenec je zlagal 25 kg al. hlebčke od livnega stroja na stojalo. Pri delu mu je eden izmed kosov zdrsnil iz rok in padel po prstih leve nogo.

TOZD Vzdrževanje

1. KOSENBURGER Martin, mat. št. 3265, roj. 4. 9. 1932, stanujoč Pergerjeva 15, zaposlen v TOZD Vzdrževanje —

elektro, se je poškodoval 7. decembra. Ponesrečenec je pregledoval inštalacijo v strugarni strojne delavnice aluminija. Z bundo je zadel enega od strug. izdelkov, ki so bili naloženi na delovni mizi pri čemer se je predmet skotalil z mize ter padel ponesrečencu na prste desne noge. Utrpel je zlom palca desne noge.

TOZD Promet

1. ZEBEC Vinko, mat. št. 4143, roj. 26. 3. 1952, stanujoč Skorba 68, zaposlen v TOZD Promet — železniški, se je poškodoval 22. decembra. Zaradi nemogočega razkladanja žel. FAD vagonov z zmrznjenim boksitom s posluževalnega postaja, se je ponesrečenec povzpela v vagon, kjer je z jeklenim drogrom razbijal boksit. Pri tem se je naenkrat vsipala večja gruda boksita, ki je udarila ponesrečenca po nogah. Utrpel je močan udarec desne noge pod kolenom.

Francčka Zajšek

ZAHVALA

Podpisana FRČEC Štefan in Ivanka iz Apač št. 242 na Dravskem polju se tem potom prek glasila Aluminij toplo in iz dna srca zahvaljujema vsem sorodnikom, sosedom ter vsem ostalim občanom KO Apače, ko so nama priskočili na pomoč in nama pomagali pri ublažitvi elementarne nesreče ob požaru, ki naju je prizadel dne 10. 12. 1981.

Istočasno se prav tako toplo in iskreno zahvaljujema sindikalni organizaciji TOZD Tovarne glinice, ki nama je materialno pomagala v času, ko sva pomoč zares najbolj potrebovala. Zares drži geslo, da v nesreči nisi nikoli sam, in da kdor hitro da, dvakrat da.

Še enkrat prav vsem za hitro pomoč pristrčna hvala, istočasno pa želiva vsem, ki ste nama pomagali, mnogo sreče, zdravja ter uspehov v novem 1982. letu!

Štefan Frčec in žena Ivanka

Iznajditeljstvo drugod

V ZR Nemčiji so objavili podatke o racionalizatorski dejavnosti v industriji. Le-ta je lani prihranila 200 milijonov mark, racionalizatorjem pa odmerila 41 milijonov, kar pomeni 2,5-kratni dobiček, kakršnega dandanes seveda ni več v nobeni normalni dejavnosti.

Ob podatkih obnemimo.

Leta 1979 so izročili nemškemu podjetjem skupno 240.737 predlogov za izboljšave in od teh so jih 84. 497 tudi osvojili. To je kar 35 %, medtem ko osvojijo v ZDA le vsak peti predlog.

Povprečna nagrada je bila 494 mark. Malo manj kot 70 % celotnega števila nagrad je bilo vrednih pod 200 mark, 20 % med

200 in 500 markami in le 12 % nagrad je bilo višjih. Rekorderji: 275.000 mark in 250.000 mark v računalništvu (zamenjava vakuumskega stikala v kolutnem spominu in sprememba vrste filtra v podobni napravi), 100.000 mark v avtomobilski industriji (izboljšava montaže plastične obloge stropa v kabini avtomobila), 20.960 mark za izboljšavo vezave dna škatle televizorja, 10.000 mark (omejitev izpadov plačil pristojbin poštne uprave zaradi napak v elektronskih vezjih), 8.000 mark za poenostavitev prijavnih obrazcev za televizorje pri poštne uprave — pa tja do 240 mark za predlog, naj med umivalnico in oblačilnico v rudniku vgradijo nihajna vrata, zmanjšajo prepah in zato obolenja.

Volkswagen je prihranil 19 milijonov mark, IBM 11 milijonov, PTT 8 milijonov, Bosch 5,7 milijona.

Racionalizatorji dobijo celo več kot nosilci patentov, kajti lani je bil najvišji znesek, ki ga je v ZR Nemčiji kdo dobil za patentne pravice, okrog 90.000 mark. Seveda pa pobere davkarja kar dve tretjini nagrade, kajti le do 200 mark (izjemoma do 500 mark) so tovrstne nagrade oproščene davkov.

V ZR Nemčiji tožijo, da se le 8,9 % zaposlenih vključuje v racionalizatorstvo, čeprav je v pomembnih podjetjih — med njimi so IBM, Volkswagen, Esso in drugi — ta delež čez 20 %.

Dober zgled tudi za nas.

(Po reviji ŽIT 10/81)

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu decembru. Kolona indeks v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta v primerjavi s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta in odnos dosežene proizvodnje s primerjavi z letnim planom poslovanja 1981.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

v tonah

TOZD / PROIZVOD	Enota mere	PLAN 1981		DOSEŽENO				INDEKS			
		XII	I-XII	1980		1981		1981/1980		1981	
				XII	I-XII	XII	I-XII	7:5	8:6	7:3	8:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
TOZD TOVARNA GLINICE											
Al hidrat Al 203	t	9.166	110.000	7.732	117.629	11.075	112.460	143	96	121	102
Kalcinirana glinica	t	8.900	105.000	9.164	106.080	9.645	106.161	105	100	108	101
Prodani hidrat	t	420	5.000	342	11.458	212	4.464	62	39	50	89
Skupaj (kalc. gl. + prod. hidr.)	t	9.320	110.000	9.506	117.538	9.857	110.625	104	94	106	101
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA											
Elektrolit. Al — hala A	t	1.711	20.145	1.750	20.191	1.732	20.210	99	100	101	100
Elektrolit. Al — hala B	t	2.114	24.895	2.148	25.130	2.133	25.428	99	101	101	102
Anodna masa	t	2.388	25.874	1.781	23.851	3.156	26.737	177	112	132	103
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA											
E aluminij	t	160	1.700	158	3.202	178	2.945	113	92	111	173
Al formati (T in H)	t	3.650	23.319	1.968	22.263	2.387	24.142*	121	108	65	104
Al trak ozki — za rondice	t	2.000	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—
Al zlitine — gnetne	t	400	6.300	509	7.387	414	5.675	81	77	104	90
— livarske	t	890	15.600	1.422	13.431	770	12.770	54	95	87	82
Predzlitine — lastne	t	53	1.028	60	897	45	754	75	84	85	73
— za prodajo	t	—	—	—	67	30	116	—	173	—	—
Drogi za kline	t	10	114	20	159	17	111	85	70	170	97
LIVARNA SKUPAJ											
Pretapljanje Al	t	7.163	50.061	4.137	47.408	3.841	46.513	93	98	54	93
	t	50	1.000	—	482	86	574	—	119	172	81

* Al formati skupaj: 24.142 t Od tega: formati 23.583 t, široki trak 259 t, lita žica 300 t

II. PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

TOZD / surovina	Enota mere	Plan 1981	DOSEŽENO		INDEKS	
			XII	I-XII	4:3	5:3
1	2	3	4	5	6	7

TOZD TOVARNA GLINICE

Al hidrat — Al 203

— Boksit	t	* 2.513	2.205	2.513	88	100
— Na hidroksid	t	* 0,09205	0,04471	0,09194	49	100
— Para	t	4,450	4,00370	4,29482	90	97
— El. energija	kWh	340,673	288,934	328,050	85	96
— Žgano apno	t	0,0488	0,02213	0,02996	45	61

Kalcinirana glinica

— Tekoče gorivo	t	0,12071	0,11863	0,12118	98	100
— Para	t	0,04288	0,04147	0,04568	97	107
— Al fluorid	t	0,00026	0,000177	0,000148	68	57
— El. energija	kWh	39,997	28,62013	30,26388	72	76

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

Elektrolit. Al — hala A

— Glinica	t	1,920	1,91982	1,91995	100	100
— Anodna masa	t	0,580	0,58043	0,57122	100	98
— Kriolit	t	0,035	0,0326	0,03291	93	94
— Al fluorid	t	0,035	0,03673	0,04113	105	118
— El. energija	kWh	17,929	17,809	18,064	99	101

Elektrolit. Al — hala B

— Glinica	t	1,920	1,92005	1,91995	100	100
— Anodna masa	t	0,570	0,57472	0,55388	101	97
— Kriolit	t	0,035	0,03485	0,03458	100	99
— Al fluorid	t	0,035	0,03457	0,034598	99	99
— El. energija	kWh	17,357	17,480	17,218	101	99

Anodna masa

— Petrolkoks	t	0,67165	0,67953	0,65889	101	98
— Katranska smola	t	0,338015	0,33596	0,32983	99	98
— Mazut	t	0,0048	0,00247	0,00287	51	60
— El. energija	kWh	145	131	138	90	95

* programiran normativ

TOZD Tovarna glinice

V mesecu decembru smo proizvedli 11.075 ton Al hidrata Al 203, kar je 1.909 ton več kot smo predvideli v letnem planu poslovanja (indeks 121) in 3.343 ton več kot isti mesec preteklega leta (indeks 143). Kumulativna proizvodnja znaša 112.460 ton in je za 2.460 ton večja od planirane (indeks 102).

Proizvodnja kalcinirane glinice je 9.645 ton in je v primerjavi z načrtovano večja za 745 ton (indeks 108). Skupna proizvodnja (kalcinirana glinica in prodani hidrat) je v tej TOZD odvisna od trenutnih možnosti prodaje, tako da smo v obdobju I-XII proizvedli 106.151 ton kalcinirane glinice (indeks 101) in 4.464 ton Al hidrata (indeks 89). Skupna proizvodnja pa znaša 110.625 ton in je za 625 ton večja od planirane (indeks 101).

Iz tabele II. je razvedno, da je pri proizvodnji Al hidrata Al 203 v obdobju I-XII poraba boksita in Na hidroksida enaka planirani, pare je porabljeno 97 %, električne energije 96 % in žganega apna 61 %.

Pri proizvodnji kalcinirane glinice smo v času od januarja do decembra presegli porabo pare (indeks 107), tekočega goriva je porabljeno 100 %, Al fluorida 57 %, električne energije pa 76 %.

TOZD Proizvodnja aluminija

V elektrolizi A smo v decembru proizvedli 1.732 ton elektrolitskega Al, kar je 21 ton več kot smo predvideli v letnem planu poslovanja (indeks 101) in 18 ton manj kot isti mesec preteklega leta (indeks 99).

V elektrolizi B smo proizvedli

2.133 ton elektrolitskega Al, kar je 19 ton več kot smo planirali (indeks 101) in 15 ton manj kot isti mesec preteklega leta (indeks 99).

Proizvodni rezultat obeh elektroliz znaša v decembru 3.865 ton in je višji za 40 ton od predvidenega v letnem planu poslovanja (indeks 101). V obdobju I-XII znaša proizvodnja elektrolize A in B 45.638 ton in presega plan za 598 ton (indeks 101).

Poraba surovin v hali A je v obdobju I-XII večja od planirane pri Al fluoridu (indeks 118) in električni energiji (indeks 101). Anodne mase je porabljeno 98 %, kriolita pa samo 94 %. Odstopanja so tudi v hali B, kjer je poraba surovin v času od I-XII manjša od planirane pri anodni masi za 3 %, pri kriolitu, Al fluoridu in električni energiji pa za 1 %.

Proizvodnja anodne mase znaša v decembru 3.165 ton, kar je za 768 ton več kot smo predvideli v letnem planu poslovanja (indeks 132) in 1.375 ton več kot isti mesec preteklega leta. Kumulativna proizvodnja znaša 26.737 ton in je za 863 ton višja od planirane (indeks 103).

Pri proizvodnji anodne mase je v obdobju I-XII porabljeno 98 % petrolkoks, 98 % katranske smole, 60 % mazuta in 95 % električne energije.

TOZD Predelava aluminija

V livarni smo v decembru proizvedli 3.841 ton različnih livarniških proizvodov, kar je 296 ton manj kot isti mesec preteklega leta oz. 7 %. V obdobju I-XII odstopa proizvodni program od planiranega pri proizvodnji E aluminija (indeks 173),

Disciplinski ukrepi

1. Jože ZAJC, iz tozda Pro-met, ni opral vozila, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 7 % enomesečnega OD.

2. Mehmed FAZLIČ iz tozda Trbovlje, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 2.000 din.

3. Anton KOZIC, iz tozda To-varna glinice, neopravičeno za-pustil dela, izrečen ukrep — opomin.

4. Ciril BERANIČ, iz tozda To-varne glinice, spal na delovnem mestu, izrečen ukrep — opomin.

5. Jože GALUN, iz tozda To-varna glinice, ni upošteval zdravnikovih navodil, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % enomesečnega OD.

6. Franc LESKOVAR, iz tozda Tovarna glinice, ni upošteval zdravnikovih navodil, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % enomesečnega OD.

7. Florjan TERBOVŠEK, iz tozda Tovarna glinice, prišel na delo v vinjenem stanju, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

8. Marjan KUPČIČ, iz tozda Tovarna glinice, prišel na delo v vinjenem stanju, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

9. Alojz ZOREC, iz tozda To-varna glinice, zapustil delovno mesto, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % enomesečnega OD.

10. Franc BOŽIČKO, iz tozda Tovarna glinice, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % enomesečnega OD.

11. Meha PAJAZETOVIC, iz tozda LLBK Trbovlje, nasilno se je vselil v izpraznjeno stanovan-je, izrečen ukrep — preneha-nje delovnega razmerja odlo-ženo za 3 mesece.

12. Viljem TERNŠEK, iz tozda LLBK Trbovlje, užival alkohol in se neprimerno vedel na delov-nem mestu, izrečen ukrep — javni opomin.

13. Janez ŠILAK, iz tozda Pre-delava aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep —

javni opomin in plačilo pavšal-ne odškodnine v znesku 20 % enomesečnega OD.

14. Dušan STRMLJAN, iz tozda LLBK Trbovlje, užival al-kohol, izrečen ukrep — javni opomin.

15. Ivan OCEPEK, iz tozda LLBK Trbovlje, zapustil dela in odšel po alkohol, izrečen ukrep — javni opomin.

16. Ivan PODLESNIK, iz tozda LLBK Trbovlje, zapustil delovno mesto, izrečen ukrep — opo-min, plačilo pavšala v znesku 6 % enom. OD.

17. Anton CENAR, iz tozda Predelava aluminija, ni upošte-val navodil zdravnika, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 2 % enomesečnega OD.

18. Ignac KOSTANJEVEC, iz tozda Predelava aluminija, ni upošteval navodil zdravnika, iz-rečen ukrep — opomin in pla-čilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % enomesečnega OD.

19. Jože GAJZER, iz tozda Predelava aluminija, neopraviče-no izostal z dela, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

20. Janez MEŠKO, iz tozda Predelava aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

21. Franc ŽITNIK, iz tozda Predelava aluminija, zamudil na delo, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 4 % enomesečnega OD.

22. Franc MOHORKO, iz tozda Tovarna glinice, prišel na delo vinjen, zaradi česar je bil odposlan domov, izrečen ukrep — prenehanje delovnega raz-merja odloženo za 3 mesece in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 30 % enomesečnega OD.

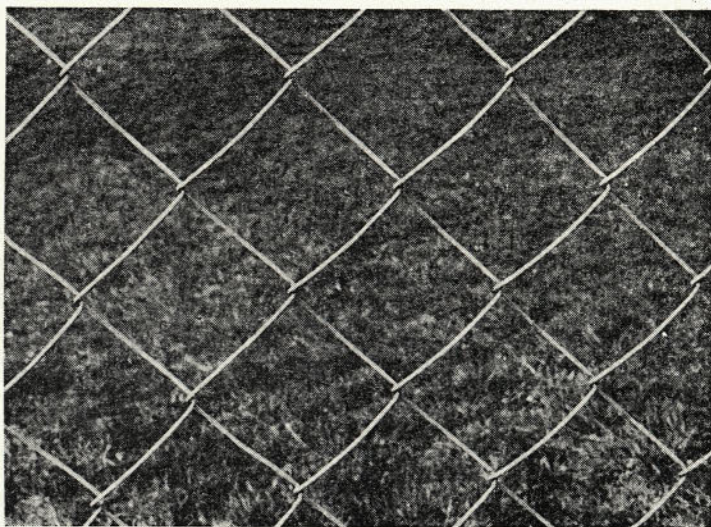
23. Drago CAFUTA, iz tozda Tovarna glinice, zapustil delo med delovnim časom in neopravičeno izostal z dela, izre-čen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 20 % enomesečnega OD.

24. Fahri SANINI, iz tozda Proizvodnja aluminija, ni upo-števal navodil zdravnika, izrečen ukrep — opomin.

25. Franc MOJZER, iz tozda Predelava aluminija, neopravičeno izostal z dela, zapustil de-

vodnje za 2.000 t, ker se količi-na proizvodnje ozkega traku v skupni količini pojavlja dvakrat. V tem primeru je dosežena pro-izvodnja manjša od planirane za 1.548 t oz. za 3 %. Razlogi za nedoseganje proizvodnje so: spremenjena prodajna politika v zadnjem četrtletju, pomanjka-nje silicija in delno neustrezna kvaliteta elektrolitskega alumi-nija, ki je povzročila večja ne-dovršeno proizvodnjo v livarni.

Gradivo pripravila:
Dragica Leskovar

Mreža

lo med delovnim časom, izre-čen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 10 % enomesečnega OD.

26. Marjan OVČAR, iz tozda Predelava aluminija, zapustil delo med delovnim časom in poškodovao viličar št. 4, izre-čen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 4 % enomesečnega OD.

27. Marjan TURK, iz tozda To-varna glinice, zapustil delo med delovnim časom in neopraviče-no izostal z dela, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja odloženo za 3 mesece in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 25 % enomesečnega OD.

28. Ludvik POTOČNIK, iz tozda Predelava aluminija, zapustil delovno mesto, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne od-škodnine v znesku 1 % eno-mesečnega OD.

29. Janez MEŠKO, iz tozda Predelava aluminija, v njegovi izmeni je prišlo do zamašenja dozirnega bobna, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 7 % eno-mesečnega OD.

30. Alojz MLAKAR, iz tozda Predelava aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — javni opomin in pla-čilo pavšalne odškodnine v znesku 15 % enomesečnega OD.

31. Franc IRGL, iz tozda Vzdr-ževanje, bil je v vinjenem sta-nju, predčasno odšel domov, iz-rečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 3 % enomesečnega OD.

32. Stanko PREDIKAKA, iz tozda Vzdrževanje, zapustil de-lovno mesto in si samovoljno korigiral prihod na delo, izre-čen ukrep — opomin.

33. Ciril HORVAT, iz tozda Predelava aluminija, zapustil delovno mesto, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 2 % eno-mesečnega OD.

34. Franc VINDIŠ, iz tozda Predelava aluminija, neopravičeno izostal z dela, izrečen

ukrep — javni opomin in pla-čilo pavšalne odškodnine v znesku 20 % enomesečnega OD.

35. Franc MLAKAR, iz tozda Vzdrževanje, ni upošteval pred-pisov o načinu razporeditve de-lovnega časa in evidentiranja prisotnosti, izrečen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % eno-mesečnega OD.

36. Franc PETROVIČ, iz tozda Proizvodnja aluminija, 30. 3. 81 okrog 7.15 zapustil dela in na-loge, neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — preneha-nje delovnega razmerja, v tozd Proizvodnja aluminija.

37. Jože TILLI, iz tozda Vzdr-ževanje, ni opravljal svojega dela, ko so bili ostali delavci na zboru, izrečen ukrep — jav-ni opomin.

38. Zvonko MOHORKO, iz tozda Vzdrževanje, neopraviče-no izostal z dela, ter pred-časno odšel domov, izrečen ukrep — javni opomin in pla-čilo pavšalne odškodnine v znesku 26 % enomesečnega OD.

39. Stanko ŠTERN, iz tozda Vzdrževanje, opravljal dela oz. naloge v vinjenem stanju, izre-čen ukrep — javni opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 6 % enomesečnega OD.

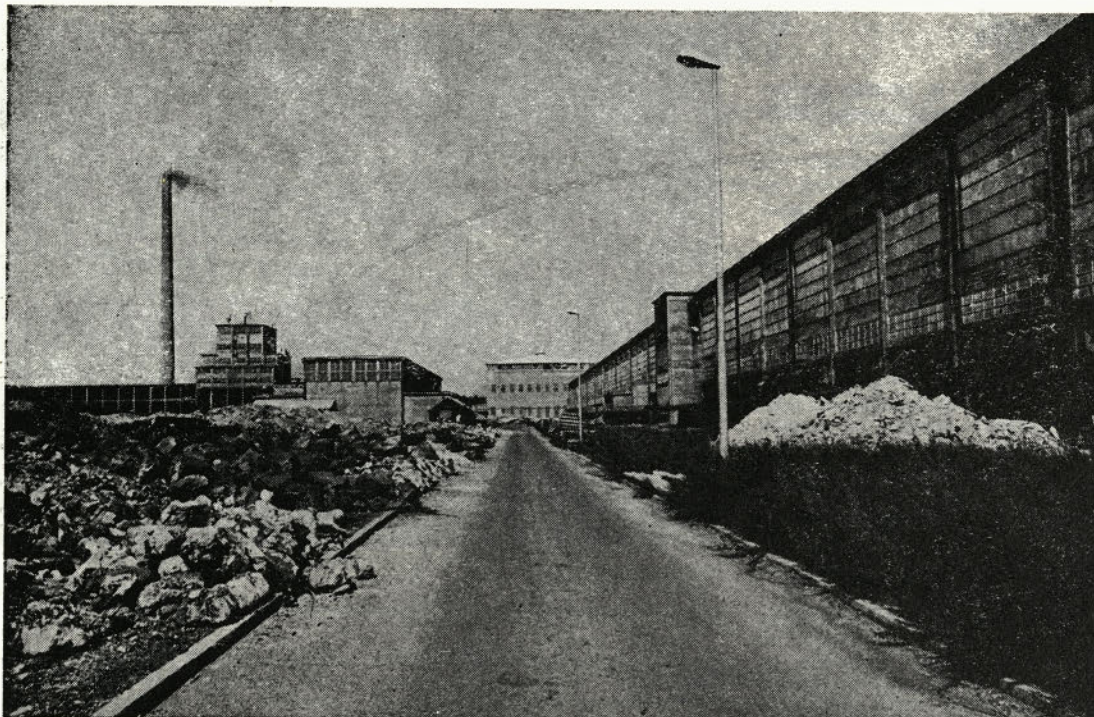
40. Jože ŽUMER, iz tozda Vzdrževanje, neopravičeno izo-stajal z dela, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja odloženo za 6 mesecev in pla-čilo pavšalne odškodnine v znesku 40 % enomesečnega OD.

41. Janez PLAJS in Janez SELINŠEK, iz tozda Vzdrževanje, v popoldanski izmeni le delno opravila naročeno delo, ugotovljeno je bilo, da sta v naprej za cel teden žigosala žigosni kartici, izrečen ukrep — opo-min in plačilo pavšalne odškod-nine v znesku 7 % enomeseč-nega OD.

42. Silvester PINTERIČ, iz tozd Vzdrževanje, ni upošteval navodil zdravnika, izrečen ukrep — opomin in plačilo pavšalne odškodnine v znesku 5 % eno-mesečnega OD.

Al formatih (indeks 104). Gnet-nih zlitin je proizvedeno 90 %, livarskih zlitin 82 % in lastnih predzlitin 73 %.

Proizvodni program odstopa od planiranega, ker proizvodnja v novi livarni ni stekla tako, kot je bilo to predvideno v let-nem planu poslovanja. Skupna proizvodnje livarne je 46.513 ton, kar je za 7 % manj kot je bilo planirano. Če pa upošteva-mo, da proizvodnja ozkega tra-ku in rondic ni stekla, moramo zmanjšati planirani obseg proiz-

Tovarniška razglednica

Disciplinska solidarnost

Dober delavec je ta, ki nekaj disciplinskih kazni ima, ker kdor dela, ta greši, pa zlahka tudi kazni dobi.

Kdor ne dela, ne greši, pa tudi kazni ne dobi, saj lenuh ne ustvarja, zato v žepu nima denarja.

Pri nas v TGA disciplinska dosti dela ima, ker delavec dela in gara, zato dosti kazni ima.

Disciplinska in prevzgoja, dober ima namen, da delavec naj manj gara in jezik za zobmi ima.

Kdor tako dela in se ravna, ga disciplinska ne pozna, pa tudi madeža črnega mu nihče ne da.

Če bi se vsi po tem ravnali, disciplinske ne bi poznali in niti dinarja v solidarnostni fond dali, zato v Aluminiju disciplinski ukrepi bi zaspali.

Disciplina v TGA smrdi, ker ni kontrole, kdo greši! A takih je veliko, ki bi zaslužili črno pilko.

Če bi disciplina naša pod kontrolo b'la, bi disciplinska komisija z ukrepi se zredila in svoj solidarnostni fond krepko napolnila.

To pesem je za disciplinsko komisijo. Da v glasilo ne bi izšla, zelo bi škoda b'la.

večkrat po krivici kaznjeni delavec iz kotlarne

Participacija

V obratni ambulanti TGA je pri delu v zadnjem času večkrat prišlo do nesporazumov in neljubega razburjanja zaradi plačevanja participacije (prispevka k stroškom zdravstvenega varstva) ob zdravniškem pregledu. O tem vprašanju so razpravljali tudi delavci TOZD Glinica na svojem zboru. Na zboru so izrazili željo, da bi jim nekdo razložil, kdaj so dolžni plačevati participacijo in kdaj ne.

Ker je tema verjetno zanimiva tudi za ostale delavce TGA, objavljamo naslednjo razlago, povzeto po Samoupravnem sporazumu o skupnih temeljnih planov zdravstvenih skupnosti v SR Sloveniji za obdobje 1981—1985. V tem samoupravnem sporazumu, ki je bil objavljen v Ur. listu SRS št. 6 z dne 20. 2. 1981 in se uporablja od 1. 8. 1981, je nekaj novosti in sprememb, ki so pripeljale do omenjenih nesporazumov.

V Sloveniji poznamo dva programa izvajanja zdravstvenega varstva:

1. zagotovljeni, enotni ali »E« program,

2. dopolnilni ali »D« program,

V grobem je razlika med njima v načinu financiranja (iz republiških oz. občinskih skladov), praktično pa se to pozna prav pri participaciji. Zagotovljen ali »E« program je »brezplačen«, kar se tiče participacije, za »D« program pa se plača participacija.

Razlika med starim in novim samoupravnim sporazumom je v tem, da je novi samoupravni sporazum nekoliko razširil »E« oz. »brezplačni« program, nekatere kategorije bolnikov, ki prej niso plačevale participacije pa le-to sedaj plačujejo.

Samoupravni sporazum tudi določa, kateri bolniki oz. bolezni se

razvrstijo v kateri program. Na kratko bomo razložili oba programa.

Zagotovljen ali »E« program zajema:

1. zdravstveno varstvo novorojenčkov, dojenčkov in predšolskih otrok do 6. leta starosti,

2. zdravstveno varstvo šolske in druge mladine do dopolnjenega 19. leta starosti in drugih starejših učencev ter študentov, ki niso v delovnem razmerju,

3. zdravstveno varstvo žensk v zvezi z nosečnostjo, porodom, materinstvom in kontracepcijo,

4. zdravstveno varstvo delovnih invalidov in drugih invalidnih oseb in invalidnih otrok. Te pravice imajo tudi njihovi ožji družinski člani, ki jih preživljajo in ki se ne ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo in če sami nimajo zagotovljenih pravic iz tega sporazuma.

Sneg

5. zdravstveno varstvo upokojencev, kmetov, drugih oseb nad 65 let,

6. zdravstveno varstvo varovancev v socialnih zavodih, prejemnikov stalne družbene denarne pomoči in začasno zaposlene osebe,

7. borci NOV s priznano dobo v dvojnem trajanju do 15. maja 1945. leta, borci za severno mejo, španski borci, nosilci posebnih visokih odlikovanj, vojaški invalidi, civilni invalidi vojne ter uzi valci stalne republiške ali občinske priznavalnine.

Zgoraj našete skupine spadajo med tako imenovane »ogrožene skupine« in so iz tega razloga oproščeni participacije.

V zagotovljen ali »E« program pa spadajo poleg naštetih kategorij tudi bolniki, ki se zdravijo zaradi naslednjih bolezni:

1. sladkorne bolezni,

2. zvišanega krvnega pritiska (če večkrat zaporedoma izmerjen nezdravljen krvni pritisk presega mejo 160/90),

3. rakastih obolenj,

4. mišičnih in živčno mišičnih obolenj (težke, posebej doolčene bolezni),

5. multiple skleroze,

6. hemofilije,

7. psihoze,

8. nalezljive bolezni, ki jih je potrebno po zakonu prijavljati.

Bolniki, ki bolujejo za zgoraj navedenimi boleznimi, ne plačajo participacije samo za preglede, zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo teh bolezni. Če pa na primer sladkorni bolnik zbolji za angino in išče pomoč pri zdravniku, mora ravno tako plačati participacijo kot ostali.

Dopolnilni ali »D« program (plačajo participacijo) zajema vse bolnike, ki niso razvrščeni v zgoraj našete skupine. Pri tem programu je treba posebej poudariti naslednje:

— participacija se plača ob PRVEM pregledu v ambulanti. Za prvi pregled šteje vsak pregled bolnika, kjer zdravnik ugotovi novo bolezen (novo diagnozo). Če se na primer bolnik zdravi zaradi zloma noge in medtem išče zdravniško pomoč zaradi vnetja srednjega ušesa, mora plačati participacijo. Prav tako šteje za prvi

Čestitka

DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELIM V LETU 1982
MNOGO SREČE IN DELOVNIH USPEHOV

FRANC LESKOŠEK-LUKA

Zasneženo Kidričevo

Leto je pri kraju in začela se je zima. S svojo lepo belo odejo je prekrila naravo. Lepa je, zanimiv je pogled v naravo, kjer se veselijo otroci in tudi odrasli, posebno še tisti, ki radi smučajo in drsajo.

Nadrsali pa smo pravzaprav vsi v Kidričevem že ob prvem močnejšem sneženju. Avtomobili so postali sanke, drsalci pa kar vsi, ki smo hodili po poteh Kidričevega. Vprašamo se: »Zakaj tako?« Ali je res nekaj litrov nafte, stroj in človek, ki upravlja z njim, vezan s tako velikimi stroški? Je komu mar za zlome, zvine, razbito pločevino, vse izgubljene delovne ure in celo dneve? Mislim, da o tem ne razmišlja nihče.

Vemo, da komunalno podjetje čisti sneg, ko ga je 10 cm in takrat je že steptan in sprjet s podlago in potem je čiščenje neučinkovito. Ceste je potrebno posipavati s soljo in peskom. Nastaja brozga, ki pa je več ne čisti nihče. Najpogosteje se nas usmili sonce in odjuga.

S pomladjo naše ceste zavcvetijo, pravimo jim luknje, ki nam uničujejo »pločevino« in praznijo naše žepe, saj popravilo teh veliko stane (mislim lukenj na cesti). Tako porabljammo sredstva iz samoprispevkov med ostalim tudi za popravilo naših poti, uporabili pa bi ga lahko koristneje kje drugje. Občani bi bili bolj zadovoljni, le delo bi bilo potrebno organizirati.

Tovornjak s plugom in sto litri nafte bi v kratkem času očistil vse poti v Kidričevem,

šoferju pa bi ostalo še dovolj časa za obisk v bifeju in ceneje bi bilo.

Komunalno podjetje zopet spi in tovornjaka s plugom od nikoder ni.

Asfaltna prevleka se napenja, poka, tu in tam je že več ni, požrli so jo mraz, pesek in soli.

Če pogledamo računico, je več ni. P. L.

ZAHVALA

Podpisani Stanko Kovačec, upokojenec iz TOZD Tovarna glinice, se zahvaljujem vsem za izkazano pozornost in darila, ki sem jih dobil ob slovesu s tovarno, v kateri sem preživel toliko lepih trenutkov. Težko mi je bilo, ko sem odhajal in nimam besed, da bi se vam za vse zahvalil.

Stanko Kovačec

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža in očeta Antona Pernarta, se iskreno zahvaljujemo delovnemu kolektivu TGA za vso pomoč ter cvetje in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena Marta Pernat
in otroci

(Nadgljevanje z 10. strani)

pregled obisk v ambulanti, če je od prejšnjega pregleda minilo več kot 30 dni, razen če je kontrolni pregled (npr. čez 45 dni) naročil zdravnik.

— pri nesrečah na delu ali na poti v službo ali domov je stari samoupravni sporazum določal, da spadajo v »D« program, ampak, da se participacija ne plačuje. Novi samoupravni sporazum ne določa te vrste poškodb v »E« programu. Pismena razlaga iz Republiške zdravstvene skupnosti pravi, da ta vrsta poškodb spada v »D« program in se zanj torej plačuje participacija.

— če bolnik zaradi iste bolezni obišče dva splošna zdravnika (npr. najprej dežurnega, nato pa obratnega zdravnika OA), šteje obisk pri drugem kot kontrolni in se zanj participacija ne plača.

Participacijo plača bolnik ob pregledu in dobi potrdilo, s katerim lahko ob kontrolnem pregledu dokaže, da je že plačal participacijo.

Obratna ambulanta Kidričevo

Novoletna karikatura

Odziv na karikaturu je bil kar velik, tako da nam je kar žal, da lahko damo samo eno nagrado.

Veselo nas je, da so se oglašili tudi naši Trboveljčani.

Komisija je odločila, da dobi knjižno nagrado Rajko Matijević,

ki je h karikaturi pripisal: »Delovni sestanek strokovnega kolektiva TGA.«

Kako so videli karikaturu v LLBK, pa je domiselno zložila v verzje Albina Ocepek, zato pesem objavljamo.

Obrnimo vesla

Obrnimo vesla desno, da nas k bregu bo odneslo, da na kopno bi stopili, vina čistega nalili ...

V novem letu smo želeli, da bi bolje mi živeli, da bi dinar ne spustili, se v inflaciji utopili ...

Dolgo, dolgo smo veslali, a na mestu smo obstali, veter nam je trgal hlače, standard nam požira plače ... oh, le kam vse to hiti ...

Glave pa v tisk smo skrili, skrbno s tujkami povili, da se ne bi prehladile, in domač prizvok dobile ...

Veslaj leva, desna roka, stran od hudega preroka, — da se vse bo zasukalo, vesla nam iz rok pobralo ...

Albina Ocepek

Neva, Severjeva nagrajenka

Neva in njen Jacek

Pogledali ste fotografijo in uganili. To je ona, dekle temnih las, modrih oči ter prešernega smeha. To je Neva, ali uradno Nevenka Ketiš, diplomirana ekonomistka, zaposlena v marketingu. Mnogi jo poznate samo na videz. Srečali ste jo morda na proslavi, na zboru ali na parkirišču, kjer postavi svojega fička včasih kar mimo vrste (češ: »Bo že, saj je majhen«). Srečali ste jo morda tudi kje drugje, toda kot igralke v skupini lutkarjev je ne pozna nihče. Že enajst let je članica lutkovne skupine Kulturno umetniškega društva Kobanci iz Kamnice. Dobila je že več priznanj za naslovne vloge, lani decembra pa Severjevo nagrado, ki jo podeljujejo vsako leto raz-

nim igralcem in umetnikom za izjemne igralske dosežke. Prav zato smo jo prosili, da nam pove nekaj več o svojem hobiju, ki ga ima zelo rada. Sploh ni bilo potrebno veliko spraševati, kajti kadar tečejo besede o lutkarstvu, ne more nehati s pripovedovanjem.

V Kamnici imajo dolgo lutkarsko tradicijo — letos bodo praznovali dvajset let. Neva se je skupini pridružila že zelo zgodaj, v osmem razredu osnovne šole in to čisto slučajno, ker so potrebovali nekoga, ki bi igral vlogo zajčka. »Pomislite, kakšen paradoks! Igralka, ki bi naj igrala zajčka je hodila v vzgojiteljsko šolo, pa ji pred novim letom niso dali prosto, da bi igrala za otro-

ke. Potem so povabili mene, ker sem že prej večkrat nastopala na raznih proslavah. In ko enkrat začneš, se zastrupiš in ne moreš več nehati.«

Včasih so imeli v Kamnici še več skupin, celo folklorno in dramsko, sedaj delujeta v okviru kulturno umetniškega društva le dve, pevski zbor in skupina lutkarjev. »Mi, lahko rečem, sodimo v vrh amaterske lutkarske dejavnosti. Vsako leto se udeležimo občinskega srečanja lutkovnih skupin, potem področnega srečanja, nekje v marcu pa smo na republiškem tekmovanju, kjer selektorji navadno izberejo najbolj zanimiva dela, ki so primerna za snemanje na televiziji, gostovanja v tujini ali za druge prireditve. Mi smo posneli že štiri igrice za televizijo, bili smo na festivalu v Beljaku, igrali smo v Celovcu, udeležili smo se srečanja lutkarjev v Nemčiji, decembra lani smo bili štiri dni v Trstu in okolici, igrali pa smo tudi na Madžarskem.

O uspehu bi lahko rekla tole. Ne ujema se vedno ocena kritike s priljubljenostjo pri občinstvu. Dosedaj smo imeli le dve predstavi za katere bi lahko rekla, da nista bili najboljši, ker smo jih pripravljali v veliki časovni stiski. Vse ostale pa so bile dobre. Za televizijo smo posneli tele igrice: Radovedni slonček, Zvezdica zaspanka, Žogica mroglica in Harmonika Ha. Poleg teh so bile zelo priljubljene: Zajčkova hišica, Užaljeni medvedek, Fidel Fadel (Od tu Jacek, ki je moja najljubša vloga).«

In kdo so ljudje, ki iz gole ljubezni vztrajajo, žrtvujejo mnogo prostega časa, tudi dopusta, da dajo od sebe največ? Računice tu ni. Kadar so na gostovanjih dobijo dnevnicke in vrnejo jim potne stroške. Kulturno umetniško društvo dobiva dotacije, vendar te niti slučajno ne pokrijejo vseh izdatkov. Največ jih stane material, reflektorji, plačati pa je potrebno tudi glasbo in režiserja. Predstavo plača Zveza prijateljev mladine in delovna organizacija za katere igrajo. »Zato pa igramo tudi po šest predstav na dan, da čim več zaslužimo,« pravi Neva.

»V skupini smo sedaj predvsem mladi ljudje različnih poklicev: dijakinja, učitelj, vzgojiteljica, elektricar, ključavničar in dva ekonomista. Od starejše skupine nam je ostal le en član, ki nam še vedno pomaga pri izdelavi lutk in scene in je naš tehnični vodja. Drugače pa lahko rečem, da imamo kolektivno vodstvo. Najmlajša v skupini ima 18 let, najstarejši pa okrog 30. »Letos so ustanovili tudi mlajšo skupino (predvsem iz vrst dijakov), tako da v Kamnici lutkarstvo še dolgo ne bo zamrlo.

»Zakaj jim ne bi omogočili tega, če imajo veselje,« pravi Neva. »Mislim, da je marsikje mladina prepuščena sama sebi, ni dovolj zaposlena in zato postane nezadovoljna, začne pijančevati in podobno. Če pa si v nekem društvu ali delaš nekaj, kar ti daje zadovoljstvo, potem ti ne pridejo na misel neumnosti.«

In v čem je čar lutkarstva? »Mene in tudi verjetno vse ostale člane skupine veže na lutke prav to, da sodelujemo od samega začetka, torej od izbire teksta, priprave lutke pa do trenutka, ko ji daš svoj glas in jo oživiš. Pred začetkom priprave na igrice dobimo osnutke, vendar se vedno skupaj pogovorimo, kako bomo delali. Vloge si razdelimo glede na karakter igralca in barvo glasu. Vse lutke izdelujemo sami. Največkrat iz iprema, brusimo in oblikujemo in jih preoblečemo z blagom. Največkrat je to frofir ali flanela«. To jim vzame ogromno časa, toda daje jim neko posebno zadovoljstvo. V sobi, kjer ustvarjajo, se tudi ob izdelovanju lutk učijo besedilo in kadar jim gre gladko, gredo na oder. Toda tudi tam imajo dokaj težav, ker je dvorano težko ogreti, in tako se med vajo grejejo po navadi z vročim čajem.

Poklicni igralci v gledališču imajo za seboj akademijo, kaj pa lutkarji? Jim ostane le veliko ljubezni in volje? »Pri nas je lutkarstvo še zapostavljeno. Vodilni v Evropi so Poljaki in Čehi. Tam imajo na fakultetah smer za lutkarje. Nam ostanejo le razni seminarji in srečanja. Jaz sem imela srečo, da sem z ljubljansko skupino odpotovala v Paris, kjer sem na festivalu lutkarjev videla veliko novega in zanimivega. Lahko pa rečem še to, da smo v Sloveniji najbolj aktivni ravno na našem koncu, torej na Štajerskem in v Prekmurju.«

Uspeh skupine je ravno v tem, da se ne zadovolji z osvojenim, ampak vedno išče nekaj novega, nove pristope in sisteme lutk. Imajo ročne lutke, marionete, javajke, sicilijanske in sistem črnega teatra. »To pomeni, da igralca ne vidimo, ker je ves v črnem, osvetljena pa je lutka, ki jo vodi igralec pred seboj.«

Neva se rada spominja igrice Harmonika Ha (za to vlogo je dobila Linhartovo plaketo) »Bilo je nekaj čisto posebnega. Pred seboj smo nosili neke maske, igralci smo bili odkriti. Osvetliti je bilo potrebno ves gledališki prostor — oder. Lahko bi rekla, da je bila že prava gledališko-lutkovna predstava.«

Zanimalo me je, če je nikoli ni zamikalo poklicno gledališče. Neva poleg igranja zelo rada pleče, smuča in še smučarski vadiatelj je. Kako ji ne zmanjka ur v dnevu, kako ji to uspe? Nasmehe se in reče, da gre. »Otroci so tako hvaležna publika, že zaradi njih bi bilo težko pustiti igranje. Tako sodelujejo in odkriti so, kar ne bi mogla reči za starejše. Toda v poklicno gledališče kljub temu ne bi šla. Bojim se, da bi se gledališko pokvarila. Tam so razmere drugačne, in kar moraš delati, ni več tako lepo, ni več toliko entuziazma. In dokler mi bo še v službi lepo, brez problemov z dopusti itd., bo šlo.«

Neva se s svojo skupino že pripravlja na novo delo Mule. Večer za večerom sedijo v njihovi sobici in ustvarjajo nove lutke — tokrat partizančke. Želimo jim še veliko uspehov. V. P.